

A photograph of a brown and white horse running through a grassy field with trees in the background. The horse is captured in motion, with its front legs lifted and its tail flowing. The background is a soft-focus forest with green foliage and tree trunks.

Hästhållning med kvalitet

Checklista för egentillsyn för ridskolor

SVENSKA RIDSPORT
FÖRBUNDET

Innehåll

Ridsport med kvalité	3
Myndighetskrav, ansvarsfrågor och försäkringar	5
Djurskydd	5
Föreskrifter stallinredning	5
Takhöjd	5
Boxväggar och spiltskiljeväggar	5
Lathund för rekommenderade boxstorlekar	6
Smittskydd – hygien	7
Anmäl din foderanläggning	8
Hästpäss	8
Ansvarsfrågor	8
Försäkringar	9
Checklistor för egentillsyn	11
1 Anläggning och anläggningsskötsel	12
Stallet	12
Brandskydd	14
Gödselhantering	16
Ridhus, utomhusbanor och ridvägar	17
2 Hästhållning	18
Stallrutiner och hästhantering	18
Foder och utfodringsrutiner	20
Daglig utevistelse	22
Förebyggande hälsovård och sjukvård	23
Betesgång	25
3 Olyckor och tillbud	31
Hästrelaterade personskador	26

Ridsport med kvalitet

Vi arbetar för en ridsport med högt ställda krav på hästhållning och säkerhet för både hästar och människor. Kunskap, beprövad erfarenhet och färsk forskning är grundläggande i alla våra verksamheter.

Det här är en checklista för egentillsyn för ridskolor som föreningen kan använda för kvalitetsutveckling och som förberedelse inför kvalitetsmärkning. Vad fungerar bra och vad kan vi göra bättre på? Checklisten hjälper er tänka till och upptäcka behov av förändringar som gäller:

- ✓ Anläggning- och anläggningskötsel
- ✓ Hästhållning
- ✓ Hästägarkommunikation
- ✓ Olyckor och tillbud

Lycka till!

Vi hjälper gärna till!

Svenska Ridsportförbundet ansvarar för att säkerställa säkerhets- och djurskyddsarbetet inom svensk ridsport. Arbetet sker i första hand genom besök, rådgivning, utbildning och opinionsbildning.

Inom förbundet finns 900 föreningar, 19 distrikt och ett centralt kansli. Har du frågor och funderingar är du varmt välkommen att kontakta oss. Du hittar kontaktuppgifter på ridsport.se

Läs mer

om Svenska Ridsportförbundets system för kvalitetssäkring av ridskolor på ridsport.se.

I "Hästanläggningar en guide" har Svenska Ridsportförbundet samlat fakta, forskning och goda råd för alla som ska bygga eller renovera funktionella hästanläggningar för hästar och människor.

"Ridunderlag en guide" samlar fakta, forskning och goda råd om ridbaneunderlag och ridbaneunderhåll.

Kunskap ger
säkerhet!

Bra rutiner och
kunskap om hästars
behov och beteende
är grundstenarna
i en säker
hästhantering.

Myndighetskrav, ansvarsfrågor och försäkringar

Djurskydd

Det krävs tillstånd för att yrkesmässigt, eller i större omfattning hålla, föda upp, upplåta eller sälja hästar, eller ta emot hästar för förvaring eller utfodring, eller använda hästar i ridskoleverksamhet. Tillståndet söks hos länsstyrelsen som ansvarar för den direkta kontrollen av att djurskyddsbestämmelserna följs. Den som gör kontrollen på plats är oftast en dju skyddsinspektör.

Föreskrifter för stallinredning

Boxar och stallinredning måste hålla visa minimimått. Svenska Ridsportförbundet rekommenderar boxmått som är cirka tioprocent större än Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter. Måtten på en box (inte bara golvarean) ska anpassas till storleken på den häst som boxen är tänkt för. Riktlinjer för stallinredning finns samlade på Jordbruksverkets hemsida (se länk här intill).

Takhöjd

Tillräcklig takhöjd är av betydelse framförallt ur två aspekter. Dels ska hästen kunna stå i normal ställning och inte slå i taket om den reagerar snabbt och kastar upp huvudet, dels är den viktig för att ventilationen ska fungera på ett bra sätt.

Boxväggar och spiltskiljeväggar

Boxväggar, boxdörrar och skiljeväggar mellan spiltor ska vara utformade så att skaderisken minimeras. Hästarna ska inte heller kunna fastna. Boxväggar ska vara stabila och tåla att hästar sparkar, rullar och kliar sig mot dem. Vid stående boxgaller är det viktigt att vid mindre avstånd ta hänsyn till underkäkens bredd, hovarnas bredd och vid större avstånd beakta risken för att hästen fastnar med exempelvis huvudet. Vid liggande galler och mindre avstånd utgör hovarnas bredd beräkningsgrund. Vid liggande galler och större avstånd ska framförallt risken för att hästen kan trä in huvudet och fastna eller bli hängande i en has beaktas. Boxgaller kan med fördel bestå av rutgaller.

Mer fakta

→ på [Jordbruksverkets hemsida under Djur](#)

→ på [Svenska Ridsportförbundets hemsida ridsport.se](#)

→ I [LRF:s skrift Hästhusesyn](#)

Läs mer

I [Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hästhållning \(L 101\)](#) finns rekommenderade mått för stallinredning.

Lathund för rekommenderade boxstorlekar

Mankhöjd m	Boxstorlek m ²	Takhöjd m
<1,00	4,0	2,40
1,00–1,05	4,4	2,40
1,05–1,10	4,8	2,40
1,10–1,15	5,3	2,40
1,15–1,20	5,8	2,40
1,20–1,25	6,3	2,40
1,25–1,30	6,8	2,40
1,30–1,35	7,3	2,40
1,35–1,40	7,8	2,40
1,40–1,45	8,4	2,40
1,45–1,50	9,0	2,40
1,50–1,55	9,6	2,40
1,55–1,60	10,2	2,40
1,60–1,65	10,9	2,48
1,65–1,70	11,6	2,55
1,70–1,75	12,3	2,63
1,75–1,80	13,0	2,70
1,80–1,85	13,7	2,78
1,85–1,90	14,4	2,85
1,90–1,95	15,2	2,93

Viktigt!

Svenska Ridsportförbundet rekommenderar boxmått som är cirka tio procent större än de minimimått som anges i djurskyddsföreskrifterna.

Smittskydd – hygien

Alla hästanläggningar

Att hålla en god hygien och ha kunskap om hur smitta kan spridas är grundläggande för att motverka smitta mellan djur och mellan djur och människor. Det är därför viktigt att alla som arbetar med hästar, eller besöker anläggningar där det finns hästar, bidrar med att förebygga smittspridning. Det gäller både mellan och mellan hästar och människor (så kallade zoonoser).

För alla hästanläggningar är det ett krav att det ska finnas möjlighet att hålla en god handhygien. Det är viktigt för både personal och besökare, inklusive veterinärer och hovslagare med flera. Den som håller hästar ska se till att det i nära anslutning till hästarna finns tillgång till:

- ✓ handtvätt med varmt och kallt vatten
- ✓ flytande tvål och handdesinfektion
- ✓ samt helst torkmöjligheter av engångstyp

Ridskolor – besöksverksamhet

Ridskolor räknas som anläggningar med besöksverksamhet och ska därför ha tydliga regler för att besökare ska veta hur de kan minska risken för smitta (9-12 §§ K112). Besöksreglerna ska vara anpassade till verksamheten och till den kategori av besökare som verksamheten riktar sig mot. Det är den som är ansvarig för verksamheten som ska se till att det finns besöksregler, att personalen känner till dessa och att samtliga besökare informeras om dem. Alla besöksverksamheter ska dessutom anmälas till länsstyrelsen (som är kontrollmyndighet) i det län där verksamheten är belägen.

Läs mer på Jordbruksverkets hemsida

→ [om hygien](#)

→ [om bestämmelser för besöksverksamhet](#)

Läs mer

- om foderanläggningar på Jordbruksverkets hemsida
- om hästpass på Jordbruksverkets hemsida
- och på Svehast

Anmäl din foderanläggning

Den som producerar eller hanterar foder till livsmedelsproducerande djur (inklusive hästar) är foderföretagare och ska anmäla sin anläggning till Jordbruksverkets foderanläggningsregister. Registret utgör en del i EU:s arbete för att säkra livsmedel från "jord till bord" och ska användas för kontroller av foderhygien samt för att kunna spåra och hindra smittspridning.

Anmälan kan göras via Jordbruksverkets e-tjänst eller via blankett. Om stallet gemensamt köper in minst ett foder, till exempel grovfoder, till alla hästar ska den som ansvarar för stallet (äger eller hyr stallet från ägaren) anmäla anläggningen. Alla hyresgäster ansvarar sedan för att reglerna efterlevs. Bete räknas som ett foder.

Hästpass

Hästpassförordningen innehåller regler för hästpass och registrering av hästar. Du som fått pass utfärdade till dina hästar innan den 1 januari 2016 behöver inte byta ut de passen. Har du däremot en häst med ett pass från ett annat EU land, och din häst inte är registrerad i en svensk avelsorganisation eller registerförande förening sedan tidigare, behöver du tilläggsregistrera din häst.

Hästpasset i original ska alltid följa hästen. Till exempel vid uppstallning, transport, veterinärundersökning, tävling och betäckning. Ett hästpass innehåller bland annat ägarens namn (dock inte alltid), hästens id-nummer, märkning, vaccinationer, samt vissa behandlingar. I passet finns också ett konturdiagram som beskriver hästens färg, tecken, virvlar och andra kännetecken. I de nya passen behöver diagrammet inte alltid vara ifyllt om hästen är chipmärkt. Då anges endast på vilken sida chippet sitter.

Ansvarsfrågor

Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöförordningen gäller allt arbete som anställda och praktikanter utför för arbetsgivares räkning. Lagen uttrycker

att arbetsmiljön ska vara sund och säker. Om det finns risk för ohälsa eller olycksfall ska åtgärder sättas in för att ta bort riskerna. Arbetsgivare och arbetstagare ska samverka. Arbetsgivaren har ansvaret för att arbetsmiljön uppfyller gällande krav och att personalen informeras om eventuella risker. Men den anställde har också skyldighet att följa säkerhetsregler, rapportera brister och föreslå åtgärder.

Det finns ingen lag som direkt reglerar ansvarsfrågor kring hästar. På professionella hästhållare ställs det dock större aktsamhetskrav än på någon som mer tillfälligt tar hand om en häst. Skadeståndslagen stadgar att *”var och en som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar person- eller sakskada ska ersätta skadan, såvitt inte annat följer av denna lag”*. Om annans mark skadas genom vårdslös ridning eller körning kan skadeståndsansvar bli aktuellt.

Arbetsgivaren är ansvarig (s k principalansvar) om en anställd orsakar skada genom fel- eller försummelse i tjänsten. Det innebär att arbetsgivaren i första hand blir ersättningskyldig. Detta gäller också andra som till exempel ungdomar som hjälper till i stallet utan att anställningsförhållande föreligger.

Enligt produktsäkerhetslagen ska tjänster som till exempel inackordering av häst vara säkra. Med säker menas att den inte medför någon risk eller bara en liten risk för människors hälsa och säkerhet. För att avgöra om risken med tjänsten ska anses som godtagbar tas hänsyn till:

Hur tjänsten utförs

- ✓ Den säkerhetsinformation som företaget lämnar
- ✓ Om särskilda grupper som till exempel barn utsätts för risken
- ✓ Vad som är god sed i branschen
- ✓ Den skyddsnivå som konsumenten rimligen kan förvänta sig

Obetald stallhyra kan leda till konflikt mellan stallvärd och hästägare. Retentionsrätt kallas den rättighet stallvärden har att vägra lämna ut en häst så länge ägaren är skyldig stallhyran. Ett villkor är att hästen tagits emot inom ramen för näringsidkares yrkesmässiga verksamhet.

Försäkringar

Som inackorderingsföretag bör du ha ett genomtänkt försäkringsskydd. Exempel på försäkringar är:

- ✓ **Egendomsförsäkring** – ersätter byggnader, markanläggningar, inventarier, maskiner, produkter, ritningar
- ✓ **Driftsavbrottsförsäkring** – ersätter täckningsbidragsförlust som uppkommer genom en egendomsskada
- ✓ **Ansvarsförsäkring** – skyddar dig i din verksamhet om du får skadeståndskrav vid person- eller sakskador från utomstående
- ✓ **Rättsskyddsförsäkring** – ersätter advokat-, rättegångs- och ombudskostnader vid tviste-, och skattemål med upp till fem basbelopp.
- ✓ **Olycksfallsförsäkring för Medhjälpare** – gäller för tillfälligt anlitad arbetskraft, även utländsk, i arbetet och under den tid medhjälparen är anlitad på gården eller i företaget.

Läs mer

→ [Produktsäkerhetslagen, Vägledning till säkrare häst- och ridverksamhet, 2006](#)

Checklistor för egentillsyn

Checklistan är i första hand ditt eget hjälpmedel för att se över och identifiera förbättringsbehov. Men den kan också underlätta vid myndighetskontakter. Den bygger på tre checklistor med frågor under huvudrubrikerna:

- 1 Anläggning och anläggningskötsel,
- 2 Hästhållning,
- 3 Olyckor och tillbud.

Frågorna är konstruerade så att ett NEJ betyder att du bör överväga någon form av åtgärd eller förklaring.

Du hittar en ruta för egna anteckningar efter varje frågeavsnitt. Det är bra att vara tydlig med vem som ansvarar för åtgärden, när den ska vara klar samt hur uppföljning ska ske. Kolla att förändringarna får önskad effekt och fungerar i praktiken.

CHECKLISTA 1A – Stallet

➔ Stallet är hästarnas hem och behöver ha en utformning som tillgodoser deras behov och krav. Det ska också fungera bra som daglig arbetsplats för personal.

Kan du besvara följande frågor med JA?**JA NEJ**

Uppfyller stallet Djurskyddsförordningens krav på minimimått?

➔ Spiltor JA NEJ

➔ Boxar JA NEJ

➔ Takhöjd JA NEJ

➔ Skiljeväggar JA NEJ

➔ Fria öppningar i galler JA NEJ

➔ Dörrar JA NEJ

➔ Stallgång JA NEJ

Om stallet har dispens från förordningens minimikrav på stallens utrymmen, har anpassning skett så att negativa konsekvenser kan undvikas för hästarna? JA NEJ

Råder en allmänt god ordning i stallet så att atmosfären upplevs som harmonisk och trivsamt? JA NEJ

Är hästarna placerade så att de trivs med sin granne? JA NEJ

Upplevs luften i stallet som frisk – inklusive boxar och spiltor – vid olika tid på dygnet, olika väderlek och vidsamtliga årstider? JA NEJ

Finns tecken på mögel fuktskador på väggar tak i stall etc.? JA NEJ

Är stallet väl upplyst genom dagsljus eller annan belysning? JA NEJ

Är ytterdörrar och fönster lätta att öppna och hålla öppna? JA NEJ

Finns spolspilta/tvättutrymme för häst? JA NEJ

Är väggar, tak och fönster inne i stallet normalt torra det vill säga fria från kondens? JA NEJ

Finns avlopp i stallet som underlättar dagliga rutiner samt årlig storrengöring? JA NEJ

Finns en ostörd och väl upplyst skötselplats för skoning, hästsjukvård med mera? JA NEJ

Sker foderhanteringen så att damm och buller kan undvikas i stallet? JA NEJ

Finns tillräckligt stort foderutrymme som medger god ordning samt hygienisk och praktisk hantering av fodret? JA NEJ

Finns rutiner för städning av foderutrymmen? JA NEJ

Tips!

➔ Kontrollera att till- och frånluften är tillräcklig, att boxväggarna inte är för tätta, att hästarna sköts om så att de inte avger mycket fukt efter arbete eller utevistelse, samt att rengöringen av bäddarna är bra.

➔ Avskild spolspilta är att föredra på grund av risk för fukt och kondens, men det är också beroende av användningens omfattning och på ventilationen.

➔ Man kan även arrangera spolplats utomhus eller i annan byggnad. Täckas svettiga eller blöta hästar avger de mindre fukt.

Anläggning och anläggningsskötsel

Är ljudnivån i stallet så att hästarna inte blir störda?	☐	☐
Är stallgolvet konstruerat och underhållet så att hästar och människor inte halkar?	☐	☐
Finns möjlighet att hänga upp munderingar, redskap och skötselutrustning så att stallgången hålls fri?	☐	☐
Finns uppbindningsanordning i boxarna i mankhöjd?	☐	☐
Finns galler eller annat skydd för fönster som är åtkomliga för hästar?	☐	☐
Är el, lysknappar och vattenrör placerade så att häst inte kommer åt att bita?	☐	☐
Är boxdörrarna lätta att öppna och stänga för människor?	☐	☐
Är boxdörrarna konstruerade så att hästen inte kan öppna?	☐	☐
Är boxar med öppningsbara galler säkra för hästarna?	☐	☐
Är uppbindning av spilthästar löst med ring, löpande repgrimskaft, kloss och hake?	☐	☐
Om inredning går sönder repareras den då omedelbart?	☐	☐
Skyddas stallinredningen från skador orsakade av hästar om till exempel biter eller sparkar i väggen?	☐	☐
Förvaras munderingar i låsbar sadelkammare eller i individuella skåp?	☐	☐
Finns utrymme för munderingsvård?	☐	☐
Finns extra förvaringsutrymme för säsongsutrustning som exempelvis täcken?	☐	☐
Finns särskilt tvätt och torkutrymme för vojlockar, täcken med mera?	☐	☐
Finns kylt och låsbart förvaringsutrymme för mediciner?	☐	☐
Finns tillgång till omklädningsrum, toalett och fikarum?	☐	☐
Finns separat personalrum?	☐	☐
Finns det tillgång till handhygien i stallet?	☐	☐

Tips!

👉 Otäcka mun- och käkskador har inträffat när hästar stått och plockat med fast monterade täckeshängare på boxdörren och fastnat när grinden ej är stängd.

Att göra:

.....

.....

.....

.....

CHECKLISTA 1B – Brandskydd

- ➔ Hästarnas beteende att söka trygghet i stallet försvårar utrymning. Dessutom är hästens lungfunktion mycket känslig för rökgaser vilket gör att hästar snabbt dör av rökförgiftning. Ska hästarnas liv kunna räddas måste branden upptäckas tidigt och utrymningen ske snabbt och säkert.
- ➔ Gå igenom och förankra hos alla berörda hur en blixtsnabb utrymning måste gå till. Tänk också på att det krävs en ständig uppmärksamhet på brandrisker.
- ➔ Lagen om skydd mot olyckor innebär att ett systematiskt brandskyddsarbete (SBA) ska finnas. Det är ägarna till de olika verksamheterna som ansvarar för att genomföra interna brandskyddskontroller själva, samt utbilda och informera sin personal. Tänk på att skapa verksamhetsanpassade brandskydds- och räddningsrutiner.

Tips!

Det finns brandskydds företag som erbjuder utbildning och som går igenom brandskyddet på plats.

Kan du besvara följande frågor med JA?

	JA	NEJ
Har brandsyn utförts?	☐	☐
Finns rutiner – rädda, varna, larma, släcka – som upprättats i samråd med brandexpertis?	☐	☐
Har ni gått igenom brandskydd och räddningsrutiner med personal och hästägare?	☐	☐
Finns information anslagen?	☐	☐
Har ni övat utrymning?	☐	☐
Finns rutiner för kontroll av brandredskap?	☐	☐
Är belysning och elinstallationer godkända ur elsäkerhetssynpunkt för stall och fuktiga utrymmen?	☐	☐
Finns underhållsrutiner och reservmaterial för omedelbara reparationer av elektriska installationer som exempelvis lysrör, glimtändare, skyddshöljen?	☐	☐
Heta arbeten?	☐	☐
Godkänd av brandm. för övernattning?	☐	☐
Säkerhetsbelysning vid elavbrott?	☐	☐

Tips!

➔ Gör en utrymningsplan utifrån det egna stallets förutsättningar vad gäller antal och typ av hästar, hingstar, anläggningens möjligheter och begränsningar, trafikrisker med mera.

➔ Kan hästarna drivas ut och stängas in? Är det lämpligast att ha grimmor och kopplade grimskaff på varje box?

➔ Eller att ha grimmor och grimskaff samlade på ett ställe? Öva utrymning.

Att göra:

Informationstavla

Stallets/gårdens namn:

.....

Vid brand larma 112 brandkåren i:

.....

Närmaste telefon:

.....

Närmaste brandpost:

.....

Plats för handeldsläckare, kniv & yxa:

.....

Antal hästar i stallet:

.....

Antal hingstar & plats:

.....

Hästar är vana att gå ut genom dörr:

.....

Telefon personal:

.....

Elskåps placering:

.....

Evakueringshagar är belägna:

.....

CHECKLISTA 1C – Gödselhantering

➔ All gödselhantering måste ske så att natur och människor inte kommer till skada. Ta kontakt med din kommun (Miljö och Hälsa) om du är osäker på vilka regler som gäller.

Kan du besvara följande frågor med JA?**JA NEJ**

Är gödselhanteringen löst på något av nedanstående godkända sätt?

➔ Genom korrekt gödsellagringskapacitet per häst? JA NEJ

➔ Genom container? JA NEJ

➔ På annat godkänt sätt? JA NEJ

Hålls gödselhögen i ett sådant skick att besvärande lukt eller att förekomsten av stora mängder insekter motverkas? JA NEJ

Finns rutiner beträffande omhändertagande av hästgödseln där den sprids på åkermark alternativt omvandlas till jord (kretslopp istället för deponering/förbränning)? JA NEJ

Att göra:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Läs mer

➔ [Aktuell lagstifning miljöbalken \(SFS 1998:808\)](#)

➔ [Jordburksverkets folder: Hästgödsel](#)

➔ [Hästsverige \(Sveriges Lantbruksuniversitet\): Korrekt gödsellagringskapacitet per häst](#)

➔ [Greppa näringen: Stallgödselportalen](#)

Anläggning och anläggningsskötsel

CHECKLISTA 1D – Ridhus, utomhusbanor och ridvägar

➔ Tänk på att du alltid måste nyttja allemansrätten i samförstånd med markägare, boende och övrigt friluftsliv. Bra kommunikation med respekt för olika perspektiv och utgångspunkter är alltid viktigt.

Kan du besvara följande frågor med JA?	JA	NEJ
Finns tillgång till ridhus?	☐	☐
➔ Hur stort?		
➔ Isolerat?	☐	☐
Finns tillgång till utomhusbanor?	☐	☐
➔ Hur stort?		
➔ Staketmaterial?		
Finns ändamålsenlig utrustning för underhåll av underlag som traktor, manegeharv, vatten-, -salt- och sandspridare?	☐	☐
Sköts ban- och ridhusunderlagen rutinmässigt?	☐	☐
Hålls underlaget dammfritt genom saltning och bevattning?		
➔ Vilket underlag?		
Byts ytlagret i ridhuset vid behov?	☐	☐
Finns tillgång till anlagda ridvägar?	☐	☐
Finns överenskommelse och avtal med markägare i närområdet om var ni får rida?	☐	☐
Finns information till ryttare om var det är tillåtet och lämpligt att rida?	☐	☐
Finns besöksparkering?	☐	☐
Finns tillgång till uppställningsplats för hästtransporter?	☐	☐

Att göra:

Läs mer

➔ [Information om hästen och allemansrätten:](#)

➔ [Svenska Ridsportförbundet](#)

➔ [Naturvårdsverket](#)

Tips!

➔ Om ryttarna plockar högar efter hästarna i ridhuset hållerunderlaget längre.

➔ Kontrollera stadsplanen innan du investerar i anläggningen. Det är ofta bra att hitta en lösning så att markägaren får viss ersättning till exempel genom att ryttarna bildar en förening.

Hästhållning

CHECKLISTA 2A – Stallrutiner och hästhantering

”Även med kända hästar kan man komma i okända situationer”.

- ➔ Hästen är ett vaddjur som trivs bäst av regelbundna dagliga rutiner när det gäller utfodring, hagvistelse, arbete och vila. Regelbundna tider, anpassade efter hästens behov ger trygghet och harmoni.
- ➔ Bra rutiner och system är ofta nyckeln till en väl fungerande verksamhet. Rutiner ökar den personliga färdigheten och utrymmet för fel och misstag minskar. Det är först när olika färdigheter ”sitter i ryggmärgen” som förmågan att uppmärksamma, förutse och tolka hästens beteende och reaktioner ökar.
- ➔ Säker hästhantering är mycket en fråga om förhållnings- och arbetssätt. För att få acceptans är det viktigt att kunna förklara varför. Bygg gärna upp ett samarbete i frågor som rör hästhållning och hästhantering med ridlärare och tränare som är verksamma inom anläggningen så att alla följer god sed.

Kan du besvara följande frågor med JA?	JA	NEJ
Finns och respekteras stallregler och rutiner?	☐	☐
Finns lämpliga uppbindningsanordningar med avpassad längd för hästskötsel och iordningställande före och efter arbete?	☐	☐
Står hästarna uppboundna vid all hantering och skötsel om de inte hålls av en annan person?	☐	☐
Binds hästarna vid tillfälliga uppbindningar upp i rätt längd och med säkerhetsknut?	☐	☐
Sker skötsel av hästens ben så att skötaren böjer sig eller sitter på huk med uppmärksamhet som möjliggör snabb förflyttning vid behov?	☐	☐
Står skötaren vid skötsel av hästens bakdel på sidan och nära hästen?	☐	☐
Tas täcken av med början bakifrån, med att lossa bensnören om sådana finns, därefter bukjord och sist bogspännet?	☐	☐
Läggs täcken på med början framifrån så att täcket först dras bakåt i rätt läge, därefter fästs bogspännet, bukjordarna och eventuella bensnören?	☐	☐
Släpps hästarna in i boxarna så att föraren för in hela hästen i boxen, vänder den mot boxdörren och släpper den placerad mellan hästen och boxdörren?	☐	☐
Vid klippning av häst - kan elsladden fästas så att den kommer uppifrån och inte ligger på golvet så att hästen riskerar att trampa på sladden?	☐	☐
Är bädden så att hästen kan lägga och resa sig utan att halka, samt ligga utan att kroppen kommer i direkt kontakt med golvet?	☐	☐
Kan hästen urinera utan att det stänker på benen och så att ströet suger upp urinen?	☐	☐

Tips!

➔ Enligt Svenska Ridsportförbundets utredningar ligger ofta slarv bakom allvarliga olyckor.

➔ Det vill säga när hästkunniga människor, ofta av lättja, vidtar – eller underlåter att vidta – en åtgärd som man vet med sig att man borde, eller inte borde göra.

CHECKLISTA 2B – Foder och utfodringsrutiner

”Stillastående och fetma är hästens värsta fiender”

- ➔ En bra näringsmässig och hygienisk kvalitet hos fodret är grundläggande för att lyckas hålla hästar friska och för att hästarna ska vara friska och kunna prestera. Det är också viktigt för en god foderekonomi. Liksom för en god foderekonomi. Ett bra hö ska vara välbärgat i början av blomning, bladrikt, färg åt grönt och dofta gott.
- ➔ Möjligt och dammigt foder utsätter hästen för livsfara. Fodrets hygieniska kvalitet påverkas främst av de förhållanden som råder under skörd, torkning och lagring. Näringsinnehållet på det producerade grovfodret varierar bland annat med vilka växter som ingår, odlingsplats, gödsling, tid för skörd och år. Bästa sättet att försäkra sig om hygienisk kvalitet och näringsinnehåll är att analysera fodret.
- ➔ Planera foderbyten så att du kan blanda gammalt och nytt foder.
- ➔ Hästen är – som tidigare bytesdjur – är anpassad för att dricka snabbt och mycket på en gång. På så sätt minskade den tid den behövde uppehålla sig vid vattenhålet och riskera att bli till byte för rovdjur. Hästen dricker 5-15 liter per 100 kg kroppsvikt och dag. Digivande ston dricker ännu mer. Volymen varierar med kroppsstorlek, ras, arbetsintensitet och klimat. Hästen suger i sig vattnet och kan dricka upp till tolv liter per minut.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Är hästarna generellt välmående i normalhull och med blank hårrem?	☐	☐
Görs individuella och balanserade foderstater?	☐	☐
Finns inköpsrutiner med kvalitetskontroll?	☐	☐
Görs hygienisk och näringsmässig analys av grovfoder och kraftfoder innan fodret används?	☐	☐
Har hästar med lång utvistelse tillgång till grovfoder?	☐	☐
Utfodras hästarna minst 4 ggr/dygn och så jämt fördelat över dygnet som möjligt?	☐	☐
Finns skriftliga utfodringsrutiner?	☐	☐
Finns rutiner för foderbyten för att undvika tarmrubbingar?	☐	☐
Kan kraft- och stråfoder utfodras så att hästen kan äta ostört i lugn och ro?	☐	☐
Utfodras alla hästar vid samma tillfälle?	☐	☐
Kan utfodring ske utan risk för människor?	☐	☐
Har hästarna fri tillgång till vatten hela dygnet?	☐	☐
Är vattenflödet i automatiska vattenkoppar så att hästen kan dricka utan täta uppehåll?	☐	☐
Om hästen vattnas i hink, hålls hinken ren och fylls den vid behov med rent vatten?	☐	☐

Läs mer

➔ [Om hästar, foder mm på Hästkunskapsajten](#)

➔ [Om foder hos HästSverige](#)

➔ [Utfodring, hygienråd SVA \(Sveriges Veterinärmedicinska Anstalt\)](#)

Tips!

➔ Enkel tumregel för hästens dagliga fodergiva av både hö och kraftfoder är att den bör vara ungefär 2 kg per 100 kg kroppsvikt varav minst 1,2 kg hö.

Tänk på att det krävs mer om hästen fodras med ensilage.

➔ Vattenkoppar med ett dåligt flöde medför ofta vätskebrist, vilket ökar risken för förstoppning och kolik. Justera vattenkoppen eller komplettera med vattenhink om hästen inte kan dricka utan täta uppehåll. Kolla flödet så här: Fyll vattenkoppen och håll reglaget nedtryckt under en minut. Det vatten som flödar över samlas upp i en hink för mätning. Flödet bör vara 6-8 liter per minut samt inte pysa, spruta och låta när hästen dricker.

Tänk på att hästar bör ha fri tillgång till vatten hela dygnet.

CHECKLISTA 2C – Daglig utevistelse

➔ Även om hästen som tamdjur inte längre behöver ströva över stora områden för att söka sin föda har den fortfarande behov av rörelse, socialt umgänge, ljus, frisk luft och omväxling. För många hästar är utevistelsen också ett sätt att bli av med överskottsenergi.

➔ Anpassa utevistelsen individuellt med hänsyn bland annat till hästens arbete, väderlek, och underlag. Observera att daglig utevistelse i rasthage inte ersätter den vuxna hästens behov av regelbunden motion i form av ridning eller annat arbete. För många hästar i överhull är inte den bästa lösningen mindre foder, utan mera motion och arbete.

Kan du besvara följande frågor med JA?**JA NEJ**

Finns möjlighet till daglig utevistelse minst två timmar per dygn och häst?

Sker utevistelsen så att hästens rörelsebehov tillgodoses och sysslöshet motverkas?

Finns rutiner för invänjning av nya hästar i en flock så att skador undviks?

Har hästar, som går ute längre än två timmar och fodras ute, tillgång till rent vatten?

Är staketen bra ur hästhållnings- och säkerhetssynpunkt?

Är hagarna utformade så att hästarna inte trampar sönder marken, biter sönder staket och skalar av bark från vuxna träd?

Rengörs och vilas rasthagar rutinmässigt i parasitbekämpande syfte?

Vidtas särskilda åtgärder vid halka, insektsangrepp eller extrema väderförhållanden?

Finns rutiner för hantering av haggrindar vid in- och utsläpp?

Finns rutiner beträffande hagvistelse (hagschema)?

Finns regler eller samråd om hästar i grupp får gå skodda bak?

Finns regler eller samråd om hästar i grupp får gå med brodd?

Finns rutiner vid tävlingsdag?

Tips!

➔ För lite och/eller oregelbunden motion kan medföra minskad hållbarhet, överhull samt mag och tarmproblem.

➔ Det är alltid ett riskmoment att hämta och släppa enskilda hästar i en flock eller att bryta dagliga rutiner.

Att göra:

.....

.....

.....

.....

.....

Hästhållning

CHECKLISTA 2D – Förebyggande hälsovård och sjukvård

➔ Tänk på att det är en fördel att ha en veterinär med god kunskap om verksamheten och stallets hästar, för förebyggande insatser och akut sjukvård.

➔ Se till att veterinären (eller andra personer som hovslagare med flera) kan arbeta på ett smittskyddsmässigt bra sätt. Det ska finnas möjlighet till handtvätt med varmt och kallt vatten, flytande tvål, helst torkmöjlighet av engångstyp och handdesinfektion. Möjligheter att rengöra utrustning samt rena ytor att ställa utrustningen på, minskar också risken för smittspridning.

➔ Misstänker du allvarlig smittsam sjukdom som kvarka, hästinfluensa eller virusabort, bör du skyndsamt kontakta veterinär. Rätt skötsel och hästhållningsrutiner, information, god hygien, rengöring och desinfektion kan begränsa smittspridning och bidra till att verksamheten snabbare kommer igång.

Kan du besvara följande frågor med JA?

	JA	NEJ
Får alla hästar tillräcklig daglig motion?	☐	☐
Finns tillgång till:		
➔ Yrkeskompetenta ridlärare/tränare?	☐	☐
➔ Yrkeskompetent hovvård?	☐	☐
➔ Kunnig konsultation för hästägare i frågor som rör hästkunskap och hästhållning?	☐	☐
➔ Veterinärvård inklusive tandvård?	☐	☐
Finns regler och överenskommelser beträffande vilka externa tränare som får vara verksamma inom anläggningen?	☐	☐
Finns rutin för information till externa tränare beträffande anläggningens säkerhetsregler?	☐	☐
Finns information tillgänglig om vem som tjänstgör i stallet?	☐	☐
Finns rutin för att förhindra smittspridning vid ankomst av nya hästar till stallet?	☐	☐
Finns möjlighet för veterinär, hovslagare med flera att tvätta händerna och utrustning?	☐	☐
Finns möjlighet att isolera hästar vid smittsam sjukdom?	☐	☐
Finns rutin för att förhindra smittspridning när stallets hästar tränar/tävlrar extert?	☐	☐
Finns rutiner vid akut skada eller sjukdom på häst?	☐	☐
Har hästarna sällan eller aldrig kolik?	☐	☐
Upprättas hästkort eller journaler för alla hästar?	☐	☐
Görs avmaskningsprogram för äldre och yngre hästar i samråd med veterinär?	☐	☐
Finns stallrutiner för att undvika ofrivillig dopning?	☐	☐
Tas regelbundna träckprov?	☐	☐

Läs mer

om smittsamma sjukdomar och om hur du kan förebygga och minimera smittspridning:

➔ www.sva.se

➔ [Hästsverige](#)

Tips!

➔ Idag finns tillgång till veterinärer med specialistkompetens i hästens sjukdomar samt de som har fortbildning inom tandvård på häst. Finns rutiner vid misstanke om smittsam sjukdom?

➔ Om det inte finns möjlighet att ha en särskild medicinbox kan man ha en medicinkruba. Viktigt är då att vara noga med att rengöra och ta bort foderrester som hamnar utanför krubban.

Att göra:

Rubrik?

☐ sax	☐ kompresser
☐ brems	☐ hästplåster
☐ hovkrats	☐ vanligt plåster
☐ termometer	☐ handdukar för omslag
☐ pincett	☐ självhäftande lindor
☐ tejp	☐ stallindor
☐ ögontvättmedel	☐ kylande liniment eller kylkuddar (engångs)
☐ alsollösning eller koksaltlösning	☐ värmande liniment
☐ mjukgörande sårsalva	
☐ zinkpasta	
☐ sårspray	
☐ bomull	
☐ fetvadd	
☐ gasbinda	

Hästhållning

CHECKLISTA 2E – Betesgång

➔ Att beta är hästens naturliga sätt att söka sin föda. Så länge hästen håller sitt hull räcker betet. I början av betessäsongen när vallen ger högre avkastning kan man ha fler hästar per hektar än senare. Antalet hästar på betet har också betydelse för parasittrycket.

➔ Genom att dela av en stor hage i mindre bitar kan hästarna växelbeta och vallens uthållighet ökas.

Kan du besvara följande frågor med JA?

	JA	NEJ
Är hästarna förberedda för betesgång (hovvård - avskoning, avmaskning, övergång från hö till gräs)?	☐	☐
Har hästar som går på bete tillgång till tillräckligt med bete?	☐	☐
Är betet anpassat med hänsyn till hästarnas ras och ålder?	☐	☐
Har hästarna fri tillgång till rent vatten och saltsten?	☐	☐
Är staketen bra ur hästhållnings- och säkerhetssynpunkt?	☐	☐
Är hagarna utformade så att hästarna inte skadar vuxna träd och rotsystem?	☐	☐
Står hästarna under daglig tillsyn?	☐	☐
Finns naturligt eller annat skydd för hästarna som till exempel vindskydd, vid extrema väderförhållanden?	☐	☐
Vidtas särskilda åtgärder vid insektangrepp eller extrema väderförhållanden?	☐	☐
Finns åskskydd på nätanslutet elstängsel?	☐	☐
Upprättas betesplan för att öka betes uthållighet och i parasitbekämpande syfte?	☐	☐
Finns kontaktuppgifter i anslutning till hagar som ligger utom synhåll från stallet?	☐	☐
Finns det möjlighet att behandla skadad häst i anslutning till hagen?	☐	☐

Att göra:

.....

.....

.....

.....

.....

Läs mer

om betesvård, parasitbekämpning och val av avmaskningsmedel på:

➔ www.sva.se

Tips!

Åtgärder för ett bra bete:

- ➔ Upprätta en betesplan så att betet räcker länge och hålls så parasitfritt som möjligt.
- ➔ Bjud föl och unga hästar det näringsrikaste betet.
- ➔ Skilj på sommar- och vinterhagar.
- ➔ Avmaska senast tre dagar innan betesutsläpp.
- ➔ Slå av rator regelbundet under betessäsongen. Annars brer de ut sig och minskar betesytan.
- ➔ Genom att slå sönder spillningen när det är varmt och torrt kan solljuset oskadliggöra parasitäggen.
- ➔ Finns inte en ängsharv att tillgå för att sprida ut pillningen så fungerar det också att använda kratta, trätrall eller armeringsmatta.

➔ Tänk på att hastiga växlingar mellan uppställning och bete innebär risker som fång, hovtillväxt, mag- och tarmstörningar.

CHECKLISTA 3 – Hästrelaterade personskador

- ➔ Årligen inträffar tusentals hästrelaterade personskador som medför akutsjukvård. Mest utsatta är enskilda ryttare under ridning utomhus. Vanligaste orsak är fall från häst. Andra skador är att hästen sparkat, bitit eller trampat den drabbade.
- ➔ Det är viktigt att ta vara på erfarenheter från varje tillbud och olycksfall. En enstaka händelse kan verka obetydlig, men om många läggs samman kan de bilda mönster som gör att man ser risker och brister som bör åtgärdas. En skriftlig sammanställning av informationen blir ett viktigt underlag till riskinventeringen i verksamheten.
- ➔ Att rida och handskas med hästar är inte farligt så länge man gör rätt. Problem och skador som mindre erfarna ryttare och deras hästar råkar ut för kan ofta kopplas till människans önskan att förmänskliga hästen (ur Svenska Ridsportförbundets *Säker med häst*).
- ➔ Att ha kunskap i Första Hjälpn samt förbandsutrustning tillgänglig när olyckan är framme är värdefullt. Första Hjälpn syftar både till att uppehålla livet på den drabbade och att förhindra att skadorna förvärras.

Kan du besvara följande frågor med JA?**JA NEJ**

Finns det personal i stallet som har HLR utbildning eller annan sjukvårdskompetens?	☐	☐
Har ni sjukvårdsutrustning eller förbandsutrustning att tillgå?	☐	☐
Finns rutin för hantering av olycksfall och tillbud?	☐	☐
Finns rutin för dokumentation av olycksfall och tillbud för extern och intern rapportering?	☐	☐
Finns krisplan upprättad?	☐	☐
Finns hjärtstartare?	☐	☐

Att göra:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tips!

- ➔ Vid minsta misstanke om ryggskada som smärtor i ryggen och oförmåga att röra fötter och armar får inte den skadade flyttas eller hjälmen tas av.
- ➔ Vid en huvudskada/hjärnskakning är det inte säkert att den skadade själv är medveten om sitt tillstånd utan vill fortsätta rida.

➔ Det kan också ta en stund innan symptomen ger sig tillkänna. Vid ridsporttävlingar finns därför en regel som säger att ryttaren blir utesluten och får lämna banan till fots efter en avfallning.

HLR omfattar:

- ✓ Bedömning av läget på olycksplatsen och av den skadades tillstånd för prioritering av åtgärder.
- ✓ Insatser som behövs för att den skadade eller sjuke så snabbt som möjligt ska komma under vård.
- ✓ Livräddande insatser som att ge andningshjälp och hjärt och lungräddning.

Checklistan för egentillsyn vid ridskolor är ett hjälpmedel för att se över och identifiera förbättringsbehov på ridskolan, men den kan också underlätta vid myndighetskontakter. Utgångspunkten i materialet är hästens välbefinnande och en säker anläggning.

